

Málokterý hudebník poslední doby byl akceptován tak různorodým publikem jako britský kytarista John McLaughlin. Podářilo se mu to, oč usilovali mnozí z jeho předchůdců i kolegů: potlačit hranice stylů i kategorií a přinést hudbu, která přes značnou náročnost zůstává účinným vyjadřovacím prostředkem a způsobem komunikace mezi tvůrcem a posluchačem.

McLaughlin vycházel z rocku i jazzu. V minulých letech prodělaly jistý přerod oba směry: zatímco rock vyráběl k větší složitosti a vychovával si náročnější publikum, jazz, který si statut plnohodnotné hudby získal již dříve, lákal svými improvizacími možnostmi a harmonickou pestrostí vyspělé rockové hráče.

V posledních letech však docházelo k syntézám i na mnoha jiných frontách. Ve střetávání různých hudebních sfér se projevil i vliv evropské symfonické hudby, exotického folklóru, hudby elektronické atd. Poznat co nejvíce, mít co nejširší hudební zkušenost, je podle McLaughlina pro hudebníky velice cenné. V jednom interview říká: „Znamená to především práci – studovat všechny možné hudební kultury. Na zemi je tolik hudby, a lidé o ní ani nevědí. A s tím bych chtěl v blízké budoucnosti něco udělat. Vybrat kousek z té palety a ukázat ho lidem. Všichni by měli znát hudbu cizích kultur stejně dobře jako velké umělce své vlasti, měli by poslouchat bulharský folklór i rockovou skupinu z Chicaga. Pro muzikanta je obojí důležité. Mladý hudebník by měl být otevřený všem podnětům, které pocházejí od těch vyspělejších.“

Hudba vzdálených světů a kulturních oblastí je nám skutečně v tomto století daleko bližší než kdykoli dříve a spolu s naší hudební tradicí vytváří dnes stále častěji nové a nové tvary. Lecos z této syntézy probíhá ovšem živelně a ne vždy s dostatečným nadhledem a schopností vyrovnávat se se všemi podněty, které se tak objevují. Tak například některé odezvy na indickou

filosofii a její mystické prvky mohou vyznívat poněkud naivně, i když jsou stylizovány do podoby jakéhosi ušlechtilého, byť poněkud neurčitého obecného humanismu. V každém případě bývá však hudba spolehlivějším vodítkem, než programová prohlášení: čelní představitelé této hudby jsou většinou lepší muzikanti nežli filosofové, a jejich hudba bývá zpravidla přesvědčivější než jejich teorie.

Tendence k velkému spojování podnětů z různých kulturních oblastí se prolíná i do McLaughlinova alba Apocalypse. Nesoupeří tu jen jazzové a rockové prvky; objevují se tu záblesky orientálního oparu, pro McLaughlina tak typické; atmosféra romantismu, kterou do desky vnáší symfonický orchestr, a vůbec odkaz evropské vážné hudby, který prolíná do instrumentálních sol. Říci, že taková hudba člověka obohacuje, je snad málo; pokud se stane z jejího poslechu dobrodružství, které rozšíří jeho obzor, pak teprve splní záměr svých tvůrců.

*

McLaughlinovi se po jeho příchodu do Spojených států r. 1969 sice podařilo velice rychle podmanit si tamější jazzovou veřejnost, přesto by však bylo omylem považovat jeho cestu k úspěchu za krátkou a snadnou. Během šedesátých let se protloukal londýnskými studii a hlavně kluby; tehdy tu působilo množství rockových comb, která však hojně čerpala i z blues a jazzu. Touto školou prošla celá generace hudebníků, k níž patří mnohá další později známá jména – Eric Clapton, Graham Bond, Keith Emerson, John Mayall, členové Rolling Stones či Led Zeppelin. Jakési slévání stylů v malém se odehrávalo už tehdy a pomohlo předurčit éru britských skupin, které ovládly v příštích letech světovou populární hudbu.

McLaughlin měl tehdy mezi odborníky i spoluhráči pověst skvělého kytaristy, ale na gramofonových deskách se téměř ne-

CBS Records are distributed in Czechoslovakia by Supraphon

1 15 1986 ZI

Síla lásky (Power Of Love). John McLaughlin 4'3
Představa je obnažený meč (Vision Is a Naked Sword). John McLaughlin 14'1
Smích druhé strany (Smile Of the Beyond). John McLaughlin - Mahalakshmi 7'5

Křídla osudu (Wings Of Karma). John McLaughlin 6'1
Hymnus (Hymn To Him). John McLaughlin 19'2

ORCHESTR MAHAVISHNU

Londýnský symfonický orchestr
 Řídí **Michael Tilson Thomas**

Režie George Martin

Nahráno v březnu 1974 v londýnském studiu Air

/Vydáno ve spolupráci s Hifiklubem Svazarmu/

JEAN-LUC PONTY, el. housle – JOSEPH D'ANNA, cestovní manažér
 GEOFFREY EMERICK, zvukový režisér – GAYLE MORAN, klávesové nástroje
 zpěv – MICHAEL TILSON THOMAS, dirigent, klavír (v č. 2) – MICHAEL GIBBS, aranžér – MARSHA WESTBROOK, viola – GEORGE MARTIN, producent – ROGER CAWKWELL, technická spolupráce – CAROL SHIVE, housle
 zpěv – PHILIP HIRSCHI, violoncello, zpěv – MAHAVISHNU, kytary, zpěv
 skladatel – MICHAEL WALDEN, bicí, percussion, zpěv – GREGORY D'OVINE, technik – RALPHE ARMSTRONG, kontrabas, bas. kytara, zpěv

objevoval a širší obecnost ho prakticky neznalo. Svoje první samostatné album, Extrapolation, vydal až roku 1969. Brzy potom odjel do Spojených států, kde se téměř ihned prosadil, nikoli však mezi rockovými hráči, ale přímo v jazzové elitě. Určitou dobu hrál s Tony Williamsem, černošským bubeníkem, který právě odešel od Milese Davise a založil vlastní skupinu, objevoval se na tehdejších špičkových jazzových nahrávkách (mj. na Davisově Bitches Brew) a nahrál další sólová LP: ve Francii s bubeníkem Buddy Milesem album Devotion a v amerických studiích My Goal's Beyond, desku, která obsahuje sóla na akustickou kytaru i nahrávky s doprovodem skupiny. Improvizace v orientálních stupnicích, které se tu objevují, souvisejí s jeho okouzlením indickou filosofií, která měla silný vliv na jeho myšlení, životosprávu i pozdější tvorbu. Odtud pochází i kytaristovo druhé křestní jméno, Mahavishnu, kterým pokřtil i svoji skupinu.

Éra Mahavishnu Orchestra začíná roku 1971. Tehdy McLaughlin zakládá kvintet s elektrickými houslemi, klávesovými nástroji, bicími a basou, se kterými vydává celkem tři alba: The Inner Mounting Flame, Birds of Fire a záznam z koncertu Between Nothingness and Eternity. Na nich dostávají McLaughlinovy hudební představy už zcela jednoznačný a určitý tvar. Všichni z jeho

spoluhráčů mají vysokou technickou úroveň, přesto však se ve svých nahrávkách obešli bez exhibicionismu a samoúčelného sólování. Jejich hudba má úžasný energetický náboj: posluchač získá dojem, jako kdyby v daném momentě hrál každý z hráčů sólo a byl přítom podřízen rámci společné úmluvy. Obrovská intenzita hudby, nikoli hlasitost, ale její energie, síla a hloubka působení umožnila v hlavní míře její sdělnost a přístupnost nejširšímu složkám publika.

Skupina se prosadila bez jakýchkoli kompromisů před jazzovým i rockovým obecnstvem; byla na intelektuální úrovni jazzu, ale způsob, jakým ovládala posluchače, patřil do světa rocku. Mahavishnu Orchestra nebyla první skupinou, která se o toto spojení pokusila; ve srovnání se svými předchůdci i současníky patřil však její přínos k nejživotnějším a nejméně formálním.

Album Apocalypse vyšlo ve Spojených státech v létě 1974, půl roku potom, kdy se původní, pětičlenné obsazení Mahavishnu Orchestra po tříleté spolupráci rozpadlo. Rozchod provázely smíšené pocity a obviňující komentáře ze všech stran; příčina ležela zřejmě v tom, že kvintet byl sice formálně skupinou pěti sólistů, ale McLaughlin vyžadoval jako vedoucí od ostatních jistou podřízenost a disciplínu. Do spolupráce se symfonickým orchestrem se

chtěl pustit už v předešlém roce, ale jeho spoluhráči o tom nechtěli ani slyšet. A tak se jeho plány uskutečnily až na této desce.

Obsazení, ve kterém byla natočena, silně kontrastuje s ko morním formátem původního Mahavishnu Orchestra. Ten tvořil zkušený a vyzrálí hráči, jejichž sóla se neustále prolínala a vršila na sebe. Na Apocalypse můžeme za sólisty považovat jen McLaughlina, houslistu Jean-Luc Pontyho a zpěvačku Gayle Moranovou, která hraje i na klávesové nástroje. Skupinu dotváří basista Ralphe Armstrong, bubeník Michael Walden a smyčcové triáda (Carol Shiveová – housle a zpěv, Marsha Westbrooková – viola a Philip Hirschi – violoncello a zpěv). Vesměs jsou to velmi mladí hudebníci, jejichž suverenita sice nedosahuje úrovně hráčů z předešlého obsazení, ale kteří zato McLaughlinovi umožnili natočit prokomponované skladby, ve kterých hraje větší úlohu struktura a pestrost zvukových ploch. McLaughlin je autorem všech pěti skladeb, které tato deska obsahuje; Londýnský symfonický orchestr řídil Michael Tilson Thomas a orchestrální aranžmá napsal Michael Gibbs. Při natáčení měli hudebníci k dispozici stejného producenta (George Martina) i zvukaře, kteří spolupracovali s Beatles na jejich slavném albu Sgt. Pepper.